

Avl og oppdrettsplanlegging - Råd og tips

Råd og tips til deg som planlegger valper

Det er et stort ansvar å være oppdretter, men det er også veldig spennende og trivelig. Hvis man har ei tise som har godt gemytt, fine utstillingsresultater og som er sunn og frisk, kan det være noe å vurdere. Man må se på hunden som helhet når man vurderer om den skal brukes i avl. Det aller viktigste er at hunden har et godt gemytt. Det hjelper ikke hvor vakker hunden er, hvis den har avvikende gemytt. Man må heller ikke se seg blind på en enkelt ting. For eksempel hjelper det lite at hoftene er perfekte, hvis hunden ikke kan gå på grunn av kneproblemer. Avlshundene må være klinisk friske og ikke ha kroniske plager av noe slag. Islandsk fårehund er en tallmessig liten rase både i Norge og i resten av verden. Alle valpene er derfor viktige og verdifulle for rasen. Vi må alle gjøre vårt beste for å bevare rasen som en sunn og frisk gårdshund og gjeterhund.

NIHK ønsker at flere islandske fårehunder skal brukes i avl og vi trenger flere oppdrettere.

Avlsrådet vil være til hjelp for oppdrettere og islandshundeiere som vurderer å starte oppdrett. Vi kan være behjelpelig med å finne gode hannhunder til tispene. Vi vil også gjøre det vi kan for å svare på ulike spørsmål vedrørende avl og oppdrett.

Hvis man vurderer å ha valper på sin tise kan det være lurt å lese litt om hva det innebærer. Det finnes både gode bøker om avl og oppdrett og mye informasjon på internett. Man bør begynne med å lese på NKKs sider. Se spesielt på "Informasjon om hundeavl" og Artikkelserien: "Oppdretteren".

NKK har et gratis hefte, "Informasjon om hundeavl". De har også en svært omfattende bok, "Genetikk, avl og oppdrett". Den kan kjøpes på NKK-utstillinger eller bestilles fra NKK.

Vi kan også anbefale noen bøker om hundeavl. "Valping - drektighet, fødsel og valpestell" av Anne L. Buvik og Tove Solberg, og "Tispeboka" eller "Fra valp til voksen" (revidert utgave av Tispeboka) av Randi Schultze. Bøkene finnes på de fleste bibliotek og bokhandlere.

Les NKKs [Etiske grunnregler for avl og oppdrett](#) før du planlegger valpekull. Alle oppdrettere er pålagt å følge deres grunnregler.

Kennelnavn

Man trenger ikke noe kennelnavn for å drive oppdrett, men det er fint å ha. Da får alle valpene som blir født hos deg samme "etternavn" og det sier noe om hvor de kommer fra. Man må søke NKK for å få godkjent et kennelnavn og det tar 4-6 måneder. Se mer informasjon på nkk.no

Planleggingen

Det er lurt å starte planleggingen av et valpekull i god tid før forventet løpetid. 4 måneder i forveien er ikke for lenge. Det er viktig å finne en god hannhund som kompletterer tisper på best mulig måte. Det er også svært viktig å undersøke at tisper og hannhunden ikke er i nær slekt. Ta kontakt med avlsrådet hvis du er i tvil. Det kan ta tid å finne en god hannhund og han bor ikke nødvendigvis i nabolaget. Det er vanlig at tispene kommer til hannhunden og tispene bør være innstilt på å reise et stykke for å finne den "perfekte" hannhunden.

Oppdretteren bør kontakte hannhundeier i god tid for å spørre om lov til å bruke deres hannhund.

Ta gjerne kontakt med avlsrådet hvis du trenger hjelp til å finne en god hannhund. Vi har tilgang på et dataprogram som gjør det enklere å finne aktuelle hannhunder til tispene.

Det hviler også et ansvar på hannhundeierne. Man må ikke la en hannhund pare ei tisper uten å undersøke både helseresultater på tisper og hennes nære slektninger, og innavlsgraden på den aktuelle kombinasjonen. Avlsrådet kan være behjelpelig med å undersøke dette, hvis du er i tvil.

Tisper og hannhundeier har gjensidig informasjonsplikt når det gjelder sykdommer og andre problemer på egen hund og dens nære slektninger. Ingen hunder er helt perfekte og det vil alltid finnes enkelte "problemer" på hundene og deres nære slektninger. Man bør unngå å pare to hunder som har det samme problemet.

Paringsavgift

Det bør alltid settes opp en skriftlig paringsavtale som underskrives av både tisper og hannhundeier før paring. Da unngår man misforståelser og diskusjoner i ettertid.

Hannhundeiere står fritt til å sette opp egne avtaler, men her er en avtale som er ganske vanlig og som NIHK kan anbefale.

Vi anbefaler en delt paringsavgift. Tisper betaler først kr. 1200,- til hannhundeier ved paringen, en såkalt sprangavgift. Hvis det blir valper, betales hannhundeier kr. 1200,- pr. levende valp. Det skjer at valper er sykkelig og dør bare noen dager gamle. Det kan derfor være greit å skrive for eksempel at oppdretter betaler kr. 1200,- pr. valp som når 3 ukers alder.

Valpeformidling

NIHK ønsker at alle valpekull som følger klubbens regler blir formidlet gjennom klubben.

Mange interesserte valpekjøpere kontakter klubbens valpeformidler og følger med på klubbens valpeliste. Det er derfor en stor fordel for oppdretterne å formidle valpene gjennom klubben. Se siden Valpeliste og omplasseringer for mer informasjon.

Oppdretteren bør kontakte valpeformidler så snart tisper er paret. Han/hun vil få tilsendt et skjema som må fylles ut før kullet føres opp på klubbens valpeliste. Når valpene er født må valpeformidler få informasjon om fødselsdato, leveringsdato og antall hannhunder og tisper i kullet.

Registrering

Alle valpene må registreres i NKK. Men vær oppmerksom på at valper etter foreldre med ukjent HD-status ikke kan registreres i NKK. Vi kan anbefale å forhåndsregistrere valpene når de er ca 4 uker gamle. Dette gjøres via NKKs hjemmeside. Da vil valpene være forsikret fra den dagen de fyller 5 uker til de overleveres valpekjøper, dog ikke lengre enn til den dagen valpen er 12 uker gammel. Se mer informasjon på nkk.no.

Registrering over internett koster kr. 415,- pr. valp (2011)

Registrering med innsendt skjema (manuell registrering) koster kr. 500,- pr. valp (2011)

Oppdretter som ikke er medlem i NKK via en medlemsklubb (f.eks. NIHK), må betale dobbel registreringsavgift.

Hannhundeier bør vente med å underskrive paringsbeviset til fullt oppgjør for kullet er mottatt. De aller fleste oppdretterne er ærlige, men man kan være uheldig og treffe på oppdrettere som venter vel lenge med å betale paringsavgiften. Valpene kan ikke registreres hvis paringsbeviset ikke er underskrevet av både hannhundeier og tispeeier. Derfor kan det være greit å vente med å underskrive til paringsavgiften er mottatt.

Valpepris

Veiledende valpepris er kr. 11.000,-. (2011) Men vi kan anbefale valpepris på kr. 12.000,- inkludert depositum for HD-fotografering og øyelysing. Oppdretter må da betale tilbake kr. 500,- når HD-resultat foreligger og kr. 500,- når resultat fra øyelysing foreligger. Dette må presiseres i kontrakten. Det er altfor få islandske fårehunder som blir HD-røntget og øyelyst, og vi må jobbe for å få flere resultater. Dette kan være en effektiv metode.

Levering av valp

Valpene skal ikke leveres før de er 8 uker gamle.

Valpene skal være ID-merket med micro-chip og leveres med veterinærattest som er maks en uke gammel. De fleste veterinærkontor har pakkepriser for valpekull inkludert veterinærattest, ID-merking og første vaksine.

Valpene skal være behandlet mot innvollsorm.

NIHK anbefaler at NKKs standard kjøpekontrakt brukes ved salg av valper. Vær oppmerksom på at valpekjøper kan ha krav på å få refundert noe av kjøpesummen for en hannhundvalp om den viser seg å være kryptorchid (mangle en eller begge testiklene). Dette skal og må da stå i kjøpekontrakten for å unngå uoverensstemmelser senere.

Kjøpekontrakt kan lastes ned, eller bestilles fra NKK.

Valpene bør hentes hos oppdretter av valpekjøperne. Vi kan ikke anbefale å sende små valper alene med fly eller annet transportmiddel. Små valper kan tas med inn i flykabinen hvis den er i en dertil egnet bag. Det er vanligvis veldig greit å reise slik med en liten valp. Ta kontakt med flyselskapene for å undersøke hvilke regler som gjelder.